

Souhlas poškozeného s trestním stíháním

Aby mohlo být uplatněno ustanovení § 163 tr. ř., musí se v případě vztahu obviněného a poškozené jednat o kategorii rovnocennou alternativním pojmům manžela či druha, u nichž se vedle citové vazby obou osob předpokládá rovněž soužití ve smyslu ekonomickém, tj. rodinný život jak v oblasti duševní, tak v oblasti hmotné.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 382/2013, ze dne 29.5.2013)

Nejvyšší soud rozhodl o dovolání podaném nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného R. K., nar., proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem sp. zn. 4 To 227/2012 ze dne 3. 10. 2012, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Teplicích pod sp. zn. 5 T 79/2008, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012, a to ve výroku pod bodem II), zrušuje. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se přikazuje Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Teplicích ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 5 T 79/2008, byl obviněný R. K. pod bodem 1) uznán vinným trestným činem týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákona (tj. zákona č. [140/1961](#) Sb., účinného do 31. 12. 2009 /dále jen „tr. zák.“/), na skutkovém základě, že „od přesně nezjištěné doby roku 2005 do přesně nezjištěné doby března 2007 v T., ul. A. J. čp., v bytě, ve kterém bydlel spolu s poškozenou J. K., nar., tuto opakovaně nejméně v 15ti případech fyzicky napadl, a to tím způsobem, že ji mlátil do obličeje rukou sevřenou v pěst, fackoval ji, tahal ji za vlasy a přitom jí nadával, že je svině, coura, a dalšími obdobnými nadávkami, chtěl po ní, aby mu děkovala za jídlo, když to neudělala, opětovně ji mlátil a nadával jí.

Pod bodem 2) byl obviněný uznán vinným trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. na tom skutkovém základě, že „od přesně nezjištěné doby června 2007 do dne 16. 8. 2007 v T., ul. Čs. legií čp., kam se poškozená J. K., nar., přestěhovala a kde s ní minimálně 2 měsíce s jejím souhlasem bydlel, poté, co ji začal fyzicky napadat a poškozená mu opakovaně řekla, aby se odstěhoval, užíval byt proti její vůli tak, že v něm zůstával a přespával, a to až do dne 16. 8. 2007, kdy poškozenou napadl, mlátil ji do obličeje, plival na ni, strhával z ní oblečení, sprostě jí nadával, že je kurva a sahal jí mezi nohy, čemuž se poškozená aktivně bránila, nakonec využila jeho odchodu do koupelny a zavolala mobilním telefonem policii, která obviněného z bytu vykázala.

Za to byl podle § 215a odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání dvou roků, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák. a § 59 odst. 1 tr. zák. podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří roků.

O odvolání obviněného proti předmětnému rozsudku rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012 tak, že:

I) podle § 258 odst. 1 písm. a), b), c), odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o vině pod

bodem 1) a v celém výroku o trestu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. v tomto rozsahu věc vrátil soudu prvního stupně;

II) podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku o vině pod bodem 2). Následně podle § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. trestní stíhání obviněného R. K. pro skutky spočívající v tom, že

1) od přesně nezjištěné doby března 2007 do dne 16. 8. 2007 v T., ul. Čs. l. čp., kam se poškozená J. K., nar., přestěhovala a kam za ní docházel do jejího bytu a snažil se ji přemlouvat, aby se k němu vrátila, několikrát proti její vůli v tomto bytě zůstal a přespal, kdy sice měl od tohoto bytu klíče, ty však odmítl poškozené vrátit, ačkoliv jej o to opakovaně žádala a z bytu ho vykazovala, neboť ji fyzicky napadal, a to tím způsobem, že ji tloukl rukou sevřenou v pěst do oblasti obličeje, škrtil ji oběma či jednou rukou na krku, tahal ji za vlasy po zemi po bytě a sprostě jí přitom nadával do sviní, kurev, debilů apod., přičemž dne 3. 7. 2007 kolem 22.00 hod. ji chytil pod krkem a cloumal s ní, čímž jí způsobil modřiny na obličeji pod pravých uchem, na nose, na krku a na pravé ruce, načež poškozená musela vyhledat lékařské ošetření a po dobu jednoho týdne nosit fixační límec,

2) dne 16. 8. 2007 kolem 22.00 hod., v T., ul. Čs. l. čp., chytil ze zadu za límec bundy poškozenou J. K., nar., a táhl ji po bytě na gauč v obývacím pokoji, kdy jí říkal, že je kurva a strhával z ní oblečení, hodil ji na gauč a strhl z ní kalhotky a podprsenku, přitom jí stále tloukl rukou sevřenou v pěst do celého těla, včetně hlavy a nadával jí, že je kurva a že teď bude dělat kurvu doma, přičemž ji osahával na prsou a strkal jí svoje prsty do její pochvy, čemuž se poškozená aktivně bránila tím, že se ho snažila od sebe odkopnout a odstrčit, nakonec využila toho, že odešel do koupelny a utekla na záchod, odkud mobilním telefonem zavolala Policii ČR,

v nichž byly spatřovány v bodě ad 1) trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a v bodě ad 2) trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., zastavil.

Shora citované rozhodnutí soudu druhého stupně ve výroku pod bodem II) rozsudku napadl nejvyšší státní zástupce v zákonné lhůtě dovoláním v neprospěch obviněného z důvodu uvedeného v ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. s tím, že bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. V první řadě konstatoval, že Krajský soud v Ústí nad Labem své rozhodnutí odůvodnil tím, že již jednou ve věci rozhodl, když zamítl stížnost státního zástupce proti usnesení Okresního soudu v Teplicích o vrácení věci státnímu zástupci k došetření, a to pro nedůvodnost postavení obviněného před soud pro skutek pod bodem 1) obžaloby na základě zcela nedostatečných výsledků přípravného řízení. Ve vztahu ke skutkům pod body 2) a 3) obžaloby [skutek pod bodem 2) výroku o vině napadeného rozsudku] krajský soud zdůraznil, že došlo k odnětí souhlasu poškozené J. K. s trestním stíháním obviněného pro trestné činy porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., a připomněl, že výslovně odepřený souhlas s trestním stíháním platí jednou provždy, nelze ho znovu udělit a v trestním stíhání tak nelze pokračovat, a to ani v případě změny vztahu mezi obviněným a poškozenou. Soud vyslovil právní názor, že následné pochybnosti a zjišťování, zda poškozené bylo takové právo přiznáno v souladu s ustanovením § 163 tr. ř., jsou již bezpředmětné.

Pokud jde o genezi této trestní věci, státní zástupce připomněl, že trestní stíhání obviněného R. K. pro uvedené skutky bylo zahájeno dne 3. 10. 2007 a usnesení o zahájení trestního stíhání bylo obviněnému doručeno dne 8. 10. 2007. Podkladem pro zahájení trestního stíhání bylo trestní oznámení J. K. ze dne 17. 8. 2007, v němž uvedla, že v měsíci březnu roku 2007 se s obviněným rozešla, protože ji opakovaně fyzicky a psychicky napadal, a odstěhovala se do bytu, kam za ní obviněný chodil a často tam proti její vůli přespával, přestože jej odsud vykazovala. Poškozená dala souhlas s trestním stíháním obviněného. Následně dne 11. 10. 2007 bylo policejnímu orgánu poškozenou J. K. doručeno písemné zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného, v němž

uvádí, že jako poškozená bere výslovně zpět souhlas s trestním stíháním svého druha R. K.. Při výslechu dne 26. 10. 2007 poškozená využila svého práva, odmítla vypovídat a ke zpětvzetí souhlasu uvedla, že jej podepsala dobrovolně a nepřeje si, aby byl obviněný K. stíhán. Jak státní zástupce dodal, v úředním záznamu o podání vysvětlení ze dne 8. 11. 2007, jenž byl zaměřen k objasnění okolností zpětvzetí souhlasu a toho, zda je vůbec osobou oprávněnou odepřít výpověď, však poškozená opět uvedla, že soužití s obviněným trvalo pouze do února roku 2007, kdy se od něj odstěhovala z důvodu opakovaných konfliktů a našla si samostatné bydlení. Od té doby se přestali stýkat jako partneři a aktuálně spolu nechodí. Svůj souhlas s trestním stíháním vzala zpět na popud obviněného, který ji kontaktoval s tím, že nechce jít do vězení a přemluvil ji, přičemž souhlas přinesl již napsaný od advokátky a ona jej podepsala. Tyto skutečnosti poškozená potvrdila i v protokolu o výslechu svědka ze dne 1. 10. 2010, z něhož plyne, že od konce února 2007 mezi obviněným a poškozenou poměr druha a družky netrvá, a totéž potvrdila i v hlavním líčení dne 5. 5. 2011.

V návaznosti na to dovolatel připomněl zákonné vymezení ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř., z něhož je zřejmé, že specifický poměr mezi poškozeným a obviněným, vůči němuž má poškozený právo odepřít souhlas s trestním stíháním, musí existovat v době, kdy se trestní stíhání vede, popřípadě u trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. v době, kdy se stal stíhaný skutek. Zdůraznil, že poškozená J. K. svůj partnerský vztah s obviněným R. K. definitivně ukončila nejpozději počátkem března roku 2007. Jestliže bylo trestní stíhání obviněného v této věci zahájeno dne 3. 10. 2007, stalo se tak více než půl roku od doby, kdy vztah druha a družky mezi obviněným a poškozenou skončil a nadále netrval ani nebyl obnoven. Podle dovolatele tak v průběhu tohoto trestního řízení poškozené J. K. vůbec nenáleželo právo vyjadřovat souhlas či nesouhlas s trestním stíháním obviněného R. K., a to ani pokud jde o skutek kvalifikovaný jako trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., neboť ten se odehrál dne 16. 8. 2007, tedy téměř půl roku po skončení jejich poměru druha a družky. Dovodil tedy, že její souhlas s trestním stíháním obviněného i jeho vzetí zpět je třeba mít za úkony právně neúčinné a ve vztahu k zákonnosti trestního stíhání irelevantní. Nejvyšší státní zástupce se tudíž neztotožnil s právním názorem odvolacího soudu v otázce oprávnění poškozené J. K. k vyjádření souhlasu či nesouhlasu s trestním stíháním obviněného v tom smyslu, že pokud v přípravném řízení bylo poškozené podle § 163 tr. ř. přiznáno právo odepřít souhlas s trestním stíháním obviněného, pak bez ohledu na to, zda se dodatečně dospělo ke zjištění, že takovým právem nadána nebyla, je chybou orgánů přípravného řízení, že tuto otázku nevyřešily na počátku trestního stíhání a neprovedly dokazování v rozsahu nezbytném ke zjištění, zda takové právo poškozené náleží či nikoliv, a takto jí přiznané oprávnění nelze dodatečně zpochybňovat. Jestliže na základě nedostatečných zjištění a možná nesprávně bylo poškozené takové právo přiznáno a poškozená ho využila, pak jí ho dodatečně odejmout nelze, když opak by byl v rozporu s požadavkem právní jistoty.

Podle mínění dovolatele je oprávnění poškozeného zakotvené v § 163 tr. ř. odrazem reálné existence zvláštního (blízkého) osobního vztahu mezi pachatelem trestného činu a jeho obětí, v němž by újmu pachatele poškozený pocítoval jako újmu vlastní. V daném případě mohlo takové právo poškozené J. K. objektivně vzniknout pouze za předpokladu, že v době, kdy bylo vedeno trestní řízení (respektive kdy došlo ke skutku kvalifikovanému jako trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák.), reálně existoval mezi ní a obviněným poměr druha a družky. Za aspekty existence takového vztahu je třeba především považovat sdílení společné domácnosti a sdružování finančních prostředků ke společné úhradě potřeb, neboť vedle citové vazby obou osob se předpokládá rovněž soužití ve smyslu ekonomickém, tj. rodinný život jak v oblasti duševní, tak v oblasti hmotné (k tomu srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 6 Tdo 21/2011, a ze dne 17. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 785/2002). Nejvyšší státní zástupce rovněž odmítl argumentaci odvolacího soudu, že následné pochybnosti a zjišťování, zda poškozené bylo takové právo přiznáno v souladu s ustanovením § 163 tr. ř., je již bezpředmětné, když naopak jde o významnou skutkovou okolnost, která má závažné hmotně právní dopady na průběh trestního řízení a je třeba ji řádně osvětlit přiměřeným dokazováním a poté ji vyjádřit jak ve skutkových, tak právních závěrech zahrnutých v meritorním

rozhodnutí.

Ze všech výše uvedených skutečností nejvyšší státní zástupce dovodil, že postupem Krajského soudu v Ústí nad Labem bylo rozhodnuto v rozporu s právem ve prospěch obviněného R. K. o tom, že se zastavuje jeho trestní stíhání pro skutky posouzené jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., ačkoli nebyly dány zákonné podmínky pro takové rozhodnutí a rozhodnutí odvolacího soudu je tudíž zatíženo vadou naplňující důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř.

Závěrem proto nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky

1. podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. zrušil z důvodů uvedených v ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. výrok pod bodem II) rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012, a dále, aby zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

2. podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupce vyjádřil souhlas s projednáním věci v neveřejném zasedání, a to i pro případ jiného rozhodnutí Nejvyššího soudu (§ 265r odst. 1 písm. b), c) tr. ř.).

K podanému dovolání se prostřednictvím své obhájkyň vyjádřil obviněný, který v podrobnostech konstatuje, že se neztotožňuje s argumentací nejvyššího státního zástupce v dovolání uvedené, když se naopak domnívá, že aplikace ust. § 163 odst. 2 tr. ř. je zcela namístě a navrhl, aby dovolání bylo jako zjevně neopodstatněné odmítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání nejvyššího státního zástupce je přípustné [§ 265a odst. 1, 2 písm. a), c) tr. ř.], bylo podáno nejvyšším státním zástupcem jako osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a) tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.). Dovolání obsahuje i obligatorní náležitosti stanovené v § 265f odst. 1 tr. ř.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v ustanovení § 265b tr. ř., bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní důvody, o které se dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., na který odkazuje.

V rámci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. lze vytýkat nesprávnost rozhodnutí o postoupení věci jinému orgánu nebo nesprávnost rozhodnutí spojeného se zastavením trestního stíhání, a to obligatorním zastavením trestního stíhání pro nepřípustnost z důvodů uvedených v § 11 odst. 1 tr. ř., fakultativním zastavením trestního stíhání pro neúčelnost s odkazem na důvody podle § 172 odst. 2 tr. ř., podmíněným zastavením trestního stíhání podle § 307 tr. ř. nebo schválením narovnání spojeným se zastavením trestního stíhání podle § 309 tr. ř. V případě rozhodnutí o zastavení trestního stíhání je dovolací důvod naplněn, pokud nebyly vůbec splněny zákonné podmínky pro vydání takového rozhodnutí, tzn. že ve věci např. neexistoval žádný z obligatorních důvodů uvedených v § 11 odst. 1 tr. ř., pro který musí být trestní stíhání zastaveno.

Jelikož Nejvyšší soud neshledal důvody pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost výroků napadeného rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Při posuzování opodstatněnosti podaného dovolání dospěl Nejvyšší soud k následujícím závěrům:

Podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. odvolací soud napadený rozsudek nebo jeho část zruší a v rozsahu zrušení trestní stíhání zastaví, shledá-li, že je tu některá z okolností, jež by odůvodňovaly zastavení trestního stíhání soudem prvního stupně (§ 223 odst. 1, odst. 2)

Podle § 223 odst. 1 tr. ř. soud zastaví trestní stíhání, shledá-li za hlavního líčení, že tu je některá z okolností uvedených v § 11 odst. 1. Podle § 223 odst. 2 tr. ř. soud může zastavit trestní stíhání též tehdy, shledá-li za hlavního líčení, že tu je některý z důvodů uvedených v § 172 odst. 2.

Podle § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, je-li trestní stíhání podmíněno souhlasem poškozeného a souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět.

Podle § 100 odst. 2 tr. ř. svědek je oprávněn odepřít vypovídat, jestliže by výpovědi způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pocítoval jako újmu vlastní.

Pokud jde o posouzení důvodnosti podaného dovolání, je třeba poukázat na zjištění, která vyplývají jednak z odůvodnění napadeného rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012, a rozsudku Okresního soudu v Teplicích ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 5 T 79/2008, jednak z obsahu spisu Okresního soudu v Teplicích sp. zn. 5 T 79/2008. V tomto směru je potřebné v první řadě zmínit protokol o trestním oznámení ze dne 17. 8. 2007, č. j. ORTP-2924-1/TR-TČ-2007, které téhož dne poškozená J. K. učinila na OOP T. – T., přičemž z jeho obsahu i výslovného prohlášení poškozené je patrné, že se s obviněným v březnu 2007 z důvodu opakovaného fyzického a psychického napadání rozešla a přestěhovala se do bytu na adrese T., Čs. l., kam za ní obviněný stále chodil a přemlouval ji, často u ní spal, i když jej vykazovala, když od dubna 2007 pokračoval v jejím napadání, které vyvrcholilo dne 16. 8. 2007. Z dodatku k trestnímu oznámení ze dne 24. 8. 2007 pak vyplývá, že poškozená poté, co byla poučena podle § 163 tr. ř., dala souhlas s trestním stíháním svého bývalého přítele R. K. Z podání ze dne 10. 10. 2007, doručeného policejnímu orgánu dne 11. 10. 2007 je zjevné, že poškozená vzala zpět souhlas s trestním stíháním svého druha, obviněného, s tím, že nadále nesouhlasí s tím, aby proti němu bylo vedeno trestní stíhání pro trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. s dovětkem, že na stíhání podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. a), b) tr. zák. nadále trvá. Z protokolu o výslechu poškozené ze dne 26. 10. 2007 se podává, že využívá svého práva podle § 100 odst. 2 tr. ř. a ve věci nebude vypovídat, přičemž ke zpětvzetí jejího souhlasu s trestním stíháním ze dne 10. 10. 2007 uvedla, že toto podepsala dobrovolně a nepřeje si, aby u shora uvedených dvou trestných činů byl obviněný trestně stíhán. Předmětem úředního záznamu o podání vysvětlení podle § 158 odst. 5 tr. ř. ze dne 8. 11. 2007, kterému byl přítomen též dozorující státní zástupce Okresního státního zastupitelství Teplice bylo toliko zjištění, zda je poškozená osobou oprávněnou odepřít výpověď a okolnosti zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného, aniž byla dotazována na věc, jež je předmětem trestního řízení. V tomto směru poškozená uvedla, že s obviněným měli společnou domácnost do února roku 2007, kdy se od něj odstěhovala, a od té doby se přestali stýkat jako partneři. To se týká i dne 1. 7. 2007 a 16. 8. 2007, když v tuto dobu již nežili jako druh a družka. K okolnostem zpětvzetí souhlasu s trestním stíháním obviněného uvedla, že ji k tomuto přemlouval, bylo jí ho líto, a proto souhlas, který přinesl již napsaný od advokátky, podepsala a dopsala, že trvá na trestním stíhání podle § 215a tr. zák. Skutečnost, že poškozená s obviněným nežili v družském vztahu již od konce února 2007 pak jednoznačně vyplynul i z protokolu o výslechu poškozené ze dne 1. 10. 2010, a rovněž i z jejího výslechu u hlavního líčení dne 5. 5. 2011.

Na tomto místě nutno zdůraznit, že podle § 163 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání pro trestné činy (v ustanovení taxativně vymezené tj. i pro trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák.) proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou, vůči níž by měl poškozený jako

svědek právo odepřít výpověď (§ 100 odst. 2), a trestní stíhání pro trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1, odst. 2 tr. zák. proti tomu, kdo je nebo v době spáchání činu byl ve vztahu k poškozenému manželem, partnerem nebo druhem, pokud jinak vykazuje znaky skutkové podstaty některého z těchto trestných činů, lze zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného. Podle odst. 2 věty druhé tohoto ustanovení souhlas s trestním stíháním může poškozený výslovným prohlášením vzít kdykoliv zpět, a to až do doby, než se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Výslovně odepřený souhlas však nelze znovu udělit.

Rovněž nelze pominout právní názor, vyjádřený v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2002, sp. zn. 5 Tdo 785/2002, podle něhož „Nebyl-li obviněný v době výpovědi poškozené ve vztahu k ní osobou, vůči níž by měla poškozená jako svědek právo odepřít výpověď ve smyslu § 100 odst. 2 tr. ř., a to vzhledem ke skutečnosti, že vztah obviněného a poškozené nebyl vztahem druha a družky, snoubenců či jiných intenzivněji blízkých osob tak, aby naplnil požadavky ustanovení § 163 odst. 1 tr. ř., nelze za takové situace ve vztahu k poškozené uplatnit v trestním řízení postup podle § 163 odst. 1 tr. ř.“

Ze skutkových zjištění vyplynulo, že obviněný s poškozenou nebyli manželé, přičemž z vyjádření poškozené je zjevné, že s obviněným již od konce února 2007 nesdíleli společnou domácnost, nesdružovali finanční prostředky ke společné úhradě potřeb, a tudíž ani z tohoto pohledu nelze jejich vztah postavit na roveň vztahu druha a družky. Ani okolnost občasných sexuálních aktů, k nimž docházelo i po přestěhování poškozené na adresu Čs. l., není z pohledu uvedeného vztahu druha a družky podstatná, neboť se nejednalo o společný sexuální život v rámci sdílení společné domácnosti, sdružování finančních prostředků apod. (K tomu viz rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011 sp. zn. 6 Tdo 21/20). Jestliže tedy trestní stíhání obviněného podle § 160 odst. 1 tr. ř. mj. pro trestné činy porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. bylo zahájeno usnesením ze dne 3. 10. 2007, které bylo obviněnému doručeno dne 8. 10. 2007, přičemž k ukončení družského poměru a společné domácnosti poškozené s obviněným došlo již koncem února 2007, stalo se tak až po více než půl roce poté, když rovněž v případě trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák., který byl spáchán dne 16. 8. 2007, již obviněný druhem poškozené nebyl. Z dikce zákona je patrné, že jak vztah druha a družky, tak partnerský vztah musí svoji podstatou odpovídat vztahu mezi manžely, případně rodinnému vztahu. Aby mohlo být uplatněno ustanovení § 163 tr. ř., muselo by se v případě vztahu obviněného a poškozené jednat o kategorii rovnocennou alternativním pojmům manžela či druha, u nichž se vedle citové vazby obou osob předpokládá rovněž soužití ve smyslu ekonomickém, tj. rodinný život jak v oblasti duševní, tak v oblasti hmotné. O takový vztah se však v daném případě v rozhodné době nejednalo (k tomu srov. opět rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 20011, sp. zn. 6 Tdo 21/2011).

Jen pro úplnost lze dodat, že trestný čin týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a odst. 1, odst. 2 písm. a), písm. b) tr. zák., pro který byl obviněný rovněž stíhán, není uveden v taxativním výčtu trestných činů, jejichž pachatele je možno stíhat jen se souhlasem poškozeného (§ 163 odst. 1 tr. ř.).

Z takto zjištěné situace jednoznačně vyplývá, že nebyly dány podmínky pro aplikaci § 163 tr. ř., přičemž v rozporu se zákonem a tedy úkonem právně neúčinným je nejen souhlas poškozené s trestním stíháním obviněného, ale též její prohlášení o zpětvzetí souhlasu s jeho trestním stíháním, neboť mezi obviněným a poškozenou v rozhodné době neexistoval vztah, který by použití tohoto ustanovení odůvodňoval. Při podání trestního oznámení poškozenou vzhledem k jejímu vyjádření ke vztahu s obviněným a jeho časovému vymezení ona vůbec neměla být poučována podle § 163 odst. 1 tr. ř. Za tohoto stavu lze jako nesprávné označit hodnotící úvahy odvolacího soudu vyplývající z odůvodnění napadeného rozsudku: „že za situace, kdy v přípravném řízení bylo poškozené podle § 163 tr. ř. přiznáno právo odepřít souhlas s trestním stíháním obviněného, pak bez ohledu na to, zda snad dodatečně státní zástupce dospěl k tomu, že takovým právem nadána nebyla, přiznáno být

nemělo a k odepření souhlasu s trestním stíháním tak nebyla oprávněna, jde o souhlas ze zákona neodvolatelný. Jestliže na základě nedůsledného dokazování a nedostatečných zjištění a možná nesprávně bylo poškozené takové právo přiznáno, poškozená ho využila, pak jí ho dodatečně odejmout nelze. Opak by byl v rozporu s požadavkem právní jistoty“ (str. 8 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). Úkon právně neúčinný, učiněný v rozporu se zákonem, nemůže konzervovat protiprávní stav. Opak by byl ostatně i popřením účelu řádných a mimořádných opravných prostředků.

Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů konstatuje, že postup odvolacího soudu nebyl v souladu se zákonem, jak na tuto skutečnost oprávněně upozorňuje nejvyšší státní zástupce v dovolání, s jehož dovolací argumentací se Nejvyšší soud ztotožňuje. Odvolacímu soudu tak lze vytknout, pokud ve výroku II) jeho rozsudku ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012, podle § 257 odst. 1 písm. c) tr. ř. zrušil rozsudek Okresního soudu v Teplicích ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. 5 T 79/2008 ve výroku o vině pod bodem 2) a podle § 223 odst. 1 tr. ř. z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. i) tr. ř. zastavil trestní stíhání obviněného kvalifikované v obžalobě státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Teplicích ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. 2 ZT 681/2007, jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, odst. 2 tr. zák. a trestný čin znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. Tím se dopustil nesprávného procesního postupu spočívajícího v zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř.

V uvedeném směru je podané dovolání tedy uplatněno nejenom právně relevantně, ale je současně i důvodné. Nejvyšší soud proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265k odst. 1, odst. 2 tr. ř. zrušil výrok pod bodem II) rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 3. 10. 2012, sp. zn. 4 To 227/2012, a zrušil i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. potom Krajskému soudu v Ústí nad Labem přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Vzhledem ke skutečnosti, že napadené rozhodnutí nebylo zrušeno v důsledku dovolání podaného ve prospěch obviněného, nýbrž bylo zrušeno z podnětu dovolání podaného nejvyšším státním zástupcem v jeho neprospěch, není soud druhého stupně povinen aplikovat ustanovení § 265s odst. 2 tr. ř., podle kterého nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v neprospěch obviněného (zákaz reformace in peius).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbírká zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)

- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)